

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 1 від «30» 06 2022 р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

**ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ/
HISTORY OF POLITICAL IDEAS**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	052 Політологія	/	Political science
спеціалізація	Політологія міжнародних відносин	/	Political science of international relations

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автор: Воробйова Г.Ю., кандидат політичних наук, доцент
Міщенко А.М., кандидат політичних наук, доцент,

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та політології 14.06.2022 р., протокол № 15(29).

Рецензенти:

Ліпін М.В., доктор філософських наук, професор кафедри філософії,
соціології та політології,
Поживанов О.М., координатор громадської організації «Фонд
муніципальних реформ «Магдебурзьке право».

**ІСТОРИЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ/
HISTORY OF POLITICAL IDEAS**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	052 Політологія	/	Political science
спеціалізація	Політологія міжнародних відносин	/	Political science of international relations

**1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ
(ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
		Усього годин/ кредитів	з них			
			лекції	семінарські заняття/ МК	самостійна робота студентів	
1	Історія політичних вчень як наука та навчальна дисципліна.	14	4	4	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
2	Зародження і розвиток політичного вчення Стародавнього	18	4	4	10	О, КТ, ТЗ, ЕК, ККР
3	Політико-правові концепції Стародавньої Греції та Риму.	14	4	4	6	О, КТ, ТЗ, ЕК
4	Політичні вчення Західної Європи в Середні віки.	14	4	4	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
5	Політичні вчення епохи Відродження та Реформації.	14	4	4	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
6	Політичні вчення в країнах Європи в XVII–XVIII	18	4	4	6	О, КТ, ТЗ, ЕК, ККР
7	Політичні вчення доби Просвітництва.	12	4	4	8	О, КТ, ТЗ, ЕК

8	Північноамериканська політична думка	10	2	2	4	О, КТ, ТЗ, ЕК
9	Європейська політична думка у ХІХ ст.	10	2	2	6	О, КТ, ТЗ, ЕК
10	Зародження політичної думки в Україні.	10	2	2	6	О, КТ, ТЗ, ЕК
11	Українські політичні концепції ХVІ-початку ХVІІ століття.	14	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
12	Політична думка часів козацтва.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
13	Національне відродження і суспільно-політична думка в Україні.	18	2	4	10	О, КТ, ТЗ, ЕК, ККР
14	Політичні ідеї українських мислителів ХХ ст.	12	2	2	8	О, КТ, ТЗ, ЕК
	Разом:	180/6	41	41	98	
Підсумковий контроль						екзамен

Скорочення:

О – опитування

Т – тестування

ТЗ – творче завдання

ЕК – експрес-контроль

ККР – комплексна контрольна робота

**2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ,
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента
--------------------------------	------------------------------	-------------------------------------

<p>Знати: витоки, сутність та зміст історії політичних вчень, генезу її розуміння на різних етапах розвитку людства; розвиток основних ідей.</p>	<p>Тема 1. Історія політичних вчень як наука та навчальна дисципліна.</p> <p>Лекція</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретико-методологічні засади вивчення історії політичних вчень. 2. Об'єкт і предмет історії політичних вчень. 3. Періодизація історичних епох як основа вивчення політичних вчень. 4. Місце історії політичних вчень в системі наук. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 3 [с. 23-28, 77-108].</i> <i>Додатковий: 5 [с. 15-97], 11 [с. 18-42], 12 [с. 18-26], 14 [с. 4-58], 16 [с. 8-34], 22 [с. 6-42].</i> <i>Інтернет-ресурси: 31, 32.</i></p>	<p>4</p>
<p>Вміти: характеризувати основні поняття історії політичних вчень, генезу історико-політичних поглядів, функції історії політичних вчень серед інших гуманітарних дисциплін.</p>	<p>Семінарське заняття</p> <p>Історія політичних вчень як наука та навчальна дисципліна.</p> <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, структура, функції історії політичних вчень. 2. Об'єкт та предмет історії політичних вчень, її основні завдання та функції. 3. Періодизація історичних епох як основа вивчення політичних вчень. 4. Функції історія політичних вчень. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p><i>1. Використовуючи словники та енциклопедії, скласти власний словник термінів з теми: політичні вчення, політика, суб'єкт та об'єкт історії політичних вчень, історичний та</i></p>	<p>4</p>

<p>Знати: основні уявлення на розбудову держави та прото політичних інститутів у працях мислителів Стародавнього Єгипту та Вавилону.</p> <p>Вміти: характеризувати основні теорії та моделі побудови</p>	<p>Тема 2. Зародження і розвиток політичного вчення Стародавнього Сходу.</p> <p>Лекція 1 Зародження і розвиток політичного вчення Єгипту та Вавилону План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політико-міфологічні уявлення Стародавнього Єгипту. 2. Політико-міфологічні уявлення Вавилону. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 3 [с. 53-65, 748-763], 4 [49-57]. <i>Додатковий:</i> 5 [с. 112-168], 11 [с. 67-95], 14 [с. 62-87], 16 [с. 35-52], 22 [с. 68-91]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 31, 32.</p> <p>Лекція 2 Зародження і розвиток політичного вчення Стародавньої Індії та Китаю. План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні ідеї мислителів Стародавньої Індії. 2. Патерналістська концепція держави у вченнях Стародавнього Китаю. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 3 [с. 23-28, 77-108]. <i>Додатковий:</i> 5 [с. 15-97], 11 [с. 18-42], 12 [с. 18-26], 14 [с. 4-58], 16 [с. 8-34], 22 [с. 6-42]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 31, 32.</p> <p>Семінарське заняття 1 Політичні вчення Стародавнього Сходу План семінарського заняття</p>	<p>4</p>
--	--	----------

<p>Знати: філософські погляди на формування політичних інститутів в Стародавній Греції та працях античних філософів.</p>	<p align="center">Тема 3. Політико-правові концепції Стародавньої Греції та Риму.</p> <p align="center">Лекція 1</p> <p align="center">Політико-правові концепції Стародавньої Греції</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування науки про політику в рамках античної філософії. 2. Логічне обґрунтування політики у працях Платона та Арістотеля. <p align="center">Лекція 2</p> <p align="center">Політико-правові концепції Стародавнього Риму</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Становлення політичного життя Стародавньому Римі. 4. Політична концепція Цицерона. <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 12-23, 53-77], 3 [с. 108-124]. <i>Додатковий:</i> 8 [с. 28-42], 9 [с. 12-48], 19 [с. 122-242], 23 [с. 42-81]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 28, 31, 32, 33.</p>	<p align="center">4</p>
<p>Вміти: охарактеризувати античне суспільство як суспільно-історичне явище, його рушійні сили, цілі та засоби; типологізувати політико-</p>	<p align="center">Семінарське заняття 1</p> <p align="center">Політико-правові концепції античного суспільства</p> <p align="center">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Античне суспільство і його риси. Політичні інститути античного суспільства 2. Політико-правові погляди Сократа. Сократ про політичне управління, про політику як науку, про законне і 	<p align="center">4</p>

<p>Знати: періодизацію ранньохристиянської політичної думки; основні теорії співвідношення політичної, церковної та світської влади у працях мислителів Західної Європи в Середні віки.</p>	<p>Тема 4. Політичні вчення Західної Європи в Середні віки.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні ідеї у вченнях ранньохристиянських мислителів. 2. Проблема співвідношення церкви і держави, духовної та світської влади. 3. Теорія розподілу церковної та державної влади Августина Аврелія. 4. Фома Аквінський про природні причини походження, сутність і форми держави; форми державного правління. 	<p style="text-align: right;">4</p>
<p>Вміти: аналізувати першоджерела-праці видатних мислителів Середньовіччя.</p>	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття Ідейні джерела та основна проблематика християнської апологетики.</p> <p style="text-align: center;">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія розподілу церковної та державної влади Августина Аврелія. 2. Фома Аквінський про природні причини походження, сутність і форми держави. 3. Політична концепція Марсилія Падуанського. 4. Середньовічні ересі. 5. Вчення Вільяма Оккама. 6. Політична доктрина Данте Аліг'єрі. 	<p style="text-align: right;">4</p>
	<p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати і законспектувати роботу А. Аврелій «Про Град Божий», виокремлюючи при цьому основні критерії розподілу церковної та державної влади 	<p style="text-align: right;">8</p>

<p>Знати: сучасні теоретичні концепції виникнення ідеологій у період Просвітництва, розуміти передумови виникнення політології як науки та роль Н.Макіавеллі у формуванні інституційних підвалин для цього.</p>	<p>Тема 5. Політичні вчення епохи Відродження та Реформації.</p> <p style="text-align: center;">Лекція 1</p> <p style="text-align: center;">Політичні вчення епохи Відродження</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антиклерикальна та антифеодальна ідеологія доби Просвітництва. 2. Політична доктрина Н. Макіавеллі як засновника політичної науки. <p style="text-align: center;">Лекція 2</p> <p style="text-align: center;">Політичні вчення епохи Реформації</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-політична і культурно-релігійна складова Реформації: основні ідеї та політичні течії. М. Лютер, Т. Мюнцер, Ж. Кальвін. 1. Ж. Боден про суверенітет державної влади та форми держави. 2. Проекти раціоналізації суспільного життя в теоріях утопічного соціалізму: Т. Мор, Т. Кампанелла. 	4
<p>Вміти: орієнтуватися у проблемах легітимності політичної науки.</p>	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 1</p> <p style="text-align: center;">Політичні вчення епохи Відродження</p> <p style="text-align: center;">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гра на тему “Леви та Лиси у політиці за працею Н.Макіавеллі “Державель”. <p style="text-align: center;">Семінарське заняття 2</p> <p style="text-align: center;">Політичні вчення епохи Реформації</p> <p style="text-align: center;">План семінарського заняття</p> <p>Гра на тему: «Суд над філософом»</p>	4

<p>Знати: основні етапи та причини формування і розвитку англійської революції, структуру і функції теорії природного права.</p>	<p>Тема 6. Політичні вчення в країнах Європи в XVII–XVIII століттях.</p> <p>Лекція 1 Основні напрями політичної ідеології періоду англійської революції XVII ст.</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика теорії природного права. 2. Політичне вчення Г. Гроція. Особливості його теорії природного права. 3. Погляди Б. Спінози на походження, суть і завдання держави. <p>Лекція 2 Основні напрями політичної ідеології періоду англійської революції XVII ст.</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорії «суспільного договору» Т. Гоббса 2. Теорії «суспільного договору» Дж. Локка. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1 [с. 8-12], 3 [с. 30-53, 216-240]. <i>Додатковий:</i> 12 [с. 26-54], 16 [с. 105-137], 18 [с. 12-27], 24 [с. 85-116]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 22, 23, 24, 26, 29.</p>	<p>4</p>
<p>Вміти: охарактеризувати природу і сутність форм теорії природного права; типологізувати політико-</p>	<p>Семінарське заняття 1 Підготуватись до дискусії на тему: «Спільне та відмінне у вченнях про природне право та державу Г.Гроція та Б.Спінози».</p> <p>Семінарське заняття 2 План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політико-правове вчення Томаса Гобса. 	<p>4</p>

<p>Знати: основні теорії конституційної системи органів державної влади; види та ознаки політичних режимів, а також правові засади державної політики у політичних вченнях мислителів Німеччини та Італії на початку Просвітництва.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 7. Політичні вчення доби Просвітництва.</p> <p style="text-align: center;">Лекція 1</p> <p style="text-align: center;">Правові та політичні вчення в Німеччині та Італії на початку Просвітництва</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільно-політична характеристика періоду. 2. Секуляризація політичної теорії. Договори як правова основа держави. 3. Концепція нації І. Гердера. Нація-державна форма політичної організації та політичний ідеал. І. Гердер про самоцінність національної культури. 4. Особливості італійської політико-правової думки в епоху Просвітництва. 5. Дж. Віко про циклічність історії та суспільно-політичного розвитку. <p style="text-align: center;">Лекція 2</p> <p style="text-align: center;">Загальна характеристика політичних вчень доби Просвітництва у Франції.</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державницькі концепції Ж.Ж. Руссо. 2. Теорія поділу влади у творчості Ш. Монтеск'є, Дж. Медісона. 3. Еволюція суспільно-політичних поглядів Ф. Вольтера на форму державного устрою: від конституційної монархії до республіки. 	<p style="text-align: center;">4</p>
<p>Вміти: аналізувати структуру та функції</p>	<p style="text-align: center;">Семінар 1</p> <p style="text-align: center;">План семінарського заняття</p> <p>Підготуватись до гри на тему: Спільне та відмінне між політичними вченнями доби</p>	<p style="text-align: center;">4</p>

<p>Знати: періодизацію напрямів політичної ідеології американського суспільства в період боротьби за незалежність; джерела походження сучасної американської політичної думки.</p> <p>Вміти: розуміти місце та роль мислителів американської політичної думки у боротьбі США за незалежність, розуміти сутність напрямів розвитку політичної думки США</p>	<p>Тема 8. Північноамериканська політична думка доби Просвітництва</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування основних напрямів політичної ідеології американського суспільства в період боротьби за незалежність. 2. Теорія федералізму О. Гамільтона. 3. Ліберальний демократизм Т. Джефферсона. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 3 [с. 88-112], 5 [с. 267-321, 545-577].</i> <i>Додатковий: 8,10, 12, 15, 16, 17, 21.</i> <i>Інтернет-ресурси: 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31.</i></p> <p>Семінарське заняття Північноамериканська політична думка доби Просвітництва</p> <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідея народного суверенітету. 2. Теорія федералізму О. Гамільтона. 3. Ліберальний демократизм Т. Джефферсона. 4. Декларація незалежності Сполучених Штатів Америки. 5. Демократичний радикалізм Т. Пейна. 6. Політична концепція Д. Медісона. 7. <p>Завдання для самостійної роботи студентів: <i>1. Проаналізувати праці О. Гамільтона “Федераліст”, Т. Пейн “Американська криза”</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>8</p>
--	---	----------------------------

<p>Знати: сутність та характеристики процесу формування національних держав під впливом політичної думки у ХІХ в Європі; основні чинники формування поглядів Шопенгауера, Токвіля, Бентама, Канта, Гегеля.</p>	<p>Тема 9. Європейська політична думка у ХІХ ст.</p> <p style="text-align: center;">Лекція 1</p> <p style="text-align: center;">Основні напрями західної політичної думки ХІХ ст.</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні ідеї А. Шопенгауера. 2. Політична теорія А. Токвіля. 3. Політичне вчення І. Бентама. 4. Політичне вчення Канта. 5. Політичне вчення про “дух” та “державу” Гегеля. <p style="text-align: center;">Лекція 2</p> <p style="text-align: center;">Криза французького просвітництва і зародження ідей утопічного соціалізму.</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Критика капіталістичних порядків, пошуки шляхів до нового суспільного устрою. 2. Анрі де Сен-Сімон – пророк «нового християнства». 3. Соціальна програма Шарля Фур'є. 4. Соціально-утопічні ідеали Роберта Оуена. 5. Політичні погляди Етьєна Кабе: ліквідація приватної власності і встановлення спільності майна в соціалістичному суспільстві. 	<p style="text-align: center;">2</p>
<p>Вміти: характеризувати особливості формування лібералізму як політичної течії,</p>	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 1</p> <p style="text-align: center;">План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий лібералізм І. Канта. Особливості його теорії поділу влади і вчення про організацію державної влади 2. Георг Вільгельм Фрідріх Гегель. Держава 	<p style="text-align: center;">2</p>

<p>Знати: особливості формування політичної думки часів Київської Русі; роль політико-державницької концепції мислителів на формування морально-правових уявлень в суспільстві.</p>	<p>Тема 10. Зародження політичної думки в Україні.</p> <p>Лекція</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політико-державницькі концепції мислителів Київської Русі. 2. Морально-правові та релігійні уявлення про суспільство. 3. Концепції «богоугодного володаря» і «князівського одновладдя». <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 3 [с. 191-216, 240-265]. <i>Додатковий:</i> 7 [с. 108-133], 8 [с. 203-214], 12 [с. 155-269]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 28, 31, 32.</p>	<p>2</p>
<p>Вміти: характеризувати та аналізувати розвиток політичної думки, знати сутність і порівнювати політико-державницькі концепції часів Київської Русі.</p>	<p>Семінарське заняття</p> <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідея єдності руських земель і припинення міжусобної боротьби («Слово о полку Ігоревім»). 2. «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона. 3. «Повість временних літ» літописця Нестора. 4. «Руська правда» Ярослава Мудрого. 5. «Повчання дітям» Володимира Мономаха. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p>	<p>2</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. На основі вивчення питань лекції підготуватися до експрес-опитування. 2. Зробити презентацію в Power Point на одну 	<p>6</p>

<p>Знати: сутність та базові структурні компоненти концепцій побудови політичної системи в працях українських мислителів XVI-початку XVII століття.</p> <p>Вміти: охарактеризувати історичні етапи розвитку політичної думки в Україні; розрізняти та аналізувати політичні погляди гуманістів.</p>	<p align="center">Тема 11. Українські політичні концепції XVI-початку XVII століття.</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Литовські статuti 1569, 1566, 1588 років – нормативна основа політико-правової системи. 2. Вчення С. Оріховського-Роксолана. «Річпосполитський проєкт». 3. Напрями суспільно-політичної думки: орієнтація на унію православ'я і католицизму (П. Скарга) та антиуніатські ідеї (Х. Філалет).</p> <p align="center">Семінарське заняття</p> <p align="center">План семінарського заняття</p> <p>1. Політичні ідеї М. Смотрицького. 2. Політичні погляди гуманіста І. Вишенського. 3. «Пересторога» А. Вознесенського. 4. Політична концепція П. Могили.</p> <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Розглянути і законспектувати працю А. Вознесенського «Пересторога». 2. Зробити комп'ютерну презентацію у Power Point на тему: «Шляхи подолання релігійного розколу». 3. Підготуватися до дискусії на тему «Мораль і політика. Етика політичних стосунків та відносин». 4. Написати коротке есе (4-5 стор.) на тему (за вибором): – «Історичні особливості формування гуманізму в Україні».</p> <p align="center">Список рекомендованих джерел: Основний: 3 [с. 21-747], 4 [с. 49-57]. Додатковий: 6 [с. 182-212], 7 [с. 143-196], 12 [с. 105-153], 13 [с. 65-248], 15 [с. 1-64], 17 [с.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p> <p align="center">8</p>
---	---	---

<p>Знати: причини появи державницьких проєктів епохи козацтва, зміст суспільно-політичних ідей в літописах доби Козацтва, розуміти основи політичного устрою Запорізької Січі.</p>	<p>Тема 12. Політична думка часів козацтва.</p> <p>Лекція</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державницький проєкт Й. Верещинського. 2. Суспільно-політичні ідеї в козацько-старшинських літописах. 3. Політичний устрій Запорізької Січі. 4. Б. Хмельницький як політик і державотворець. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 1 [с. 3-8], 3 [с. 716-748].</p> <p><i>Додатковий:</i> 8 [с. 233-251], 9 [с. 304-332], 10 [с. 331-382], 18 [с. 296-306].</p> <p><i>Інтернет-ресурси:</i> 26, 28, 29, 30.</p>	<p>2</p>
<p>Вміти: характеризувати та аналізувати стан суспільно-політичної думки доби козацтва, аналізувати витоки конституціоналізму.</p>	<p>Семінарське заняття</p> <p>План семінарського заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Роздуми про війну з московитами» Ю. Немирича. 2. Державницькі плани І. Мазепи. 3. Теоретичні засади Конституції П. Орлика як втілення української національної ідеї. 4. Теорія просвіченого абсолютизму у працях Ф. Прокоповича. 5. Соціальна концепція Я. Козельського. <p>Дебати «Які ризики несе війна з Росією Україні та світу?».</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуватися до експрес-контролю за темою семінарського заняття. 2. Зробити презентацію у Power Point на тему: <ul style="list-style-type: none"> ● «Політична оцінка «Березневих 	<p>2</p>

Тема 14. Політичні ідеї українських мислителів ХХ ст.

Лекція 1

План лекції

2

Основні напрями розвитку політичної теорії ХХ ст: соціалізм, консерватизм, націонал-демократизм, інтегральний націоналізм.

1. Три стадії українського інтегрального націоналізму:

- ранній (М. Міхновський);
- класичний (Д. Донцов, М. Сціборський, С. Бандера, Я. Стецько);
сучасний (КУН, ОУН(м), ОУН(б), ДСУ, УНА-УНСО).

2. Націонал-самостійницька концепція М. Міхновського.

3. Національно-політична доктрина М. Грушевського.

4. В. Винниченко про державну організацію і відродження української нації.

Лекція 2

Ідея політичної інтеграції як засобу творення незалежної національної держави.

План лекції

1. Поєднання Н. Махно ідеалу анархії та ідеалу Запорозької Січі.

2. Теорія українського монархізму («українського гетьманського націоналізму») В. Липинського – український варіант консерватизму.

3. Ідея політичної інтеграції як засобу

Разом	180
Підсумковий результат	екзамен

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Гончарук-Чолач Т. В., Томахів В. Я. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К. 2020.
2. Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми; І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін. – Львів: Новий Світ-2000, 2017. – 632 с.
3. Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби: навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2008 – 414 с.
4. *Політологія. Хрестоматія. Автори – упорядники: проф. Кремень В.Г., проф. Кулагін Ю.І., доц. Латигіна Н.А., проф. Полуріз В.І. та ін. – К.: „Альтерпрес”, 2004. – 827 с.*
5. Цюрупа М.В. Історія політичних та правових вчень: курс лекцій / М.В. Цюрупа. – К. : Український Центр духовної культури, 2015. – 264 с.

Додатковий

6. Андрусак Т. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб. / Т. Андрусак. - Л.: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001.
7. Безродний Є.Ф., Уткін О.І. Історія політичних вчень: Навч. посіб./ Є.Ф. Безродний, О.І. Уткін. К.: ВД «Професіонал», 2006. 432 с.
8. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. К., 1994. – 216 с.
9. Воронянський О.В. Політологія [Текст] : підручник / [Воронянський О. В., Куліщенко Т. Ю., Скубій І. В.] ; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. - Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. - 179 с.
10. Губицький Л.В., Мельник Г.М. Територіальна цілісність України в зовнішньополітичних доктринах Республіки Польща. Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права : матеріали Всеукр. наук. онлайн- конф., 29 жовтня 2020 р. – Київ, 2020. - С. 189-193.

11. Гусєва Н.Ю. Вплив філософських теорій Франкфуртської школи на формування ідеології студентського протестного руху у ФРН в 1960-х рр. Часопис української історії. – К., 2012. – Вип. 23. – С. 65-69.
12. Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу. Навчальний посібник / Харків: Консум, 2004. - 432 с.
13. Кирилюк Ф.М. Історія політології. Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Знання України, 2002. – 535 с.
14. Кирилюк Ф. М. Політологія Середньовіччя: Навч. посібник. - К., Знання, 2000. – 256 с.
15. Кирилюк Ф. М. Стародавня політологія: Навч. посібник. - К., Знання, 2000. — 192 с.
16. Латигіна Н.А. Демократія: реалії versus утопії: Монографія. К.: Київ. Нац. торг.- екон. ун-т, 2008. 400 с.
17. Міщенко А.М. Компромісний підхід до розв'язання моральної дилеми в політиці: концепція Макса Вебера. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. – Вип. 16. – Маріуполь, 2016. – С.274–279.
18. Політична еліта та лідерство [Текст] : хрестоматія / [уклад.: Т. В. Гончарук-Чолач, М. Л. Шумка]; Тернопіл. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2019. - 267 с.
19. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське вид-во, 2011.
20. Політологія [Текст] : підручник / [М. П. Требін та ін.] ; за ред. проф. М. П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2018. - 460 с.
21. Салтовський О.І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до ХХ сторіччя). – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 396 с.
22. Слющинський Б. В. Історія суспільно-політичної думки : курс лекцій: навч. посіб. / Б.В. Слющинський. - К.: Вцд-во Європ. ун-ту. 2005.
23. Klosko G. History of Political Theory: An Introduction: Volume I: Ancient and Medieval / George Klosko. – Oxford: Oxford University Pres, 2013. – 592 p.
24. Klosko G. History of Political Theory: An Introduction, Volume 2 (Modern Political Theory)/ George Klosko. – Oxford: Oxford University Pres, 2013. – 570 p.

Інтернет-ресурси

25. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. – Режим доступу: <https://ipiend.gov.ua>
26. Міжнародний центр перспективних досліджень. – Режим доступу: <http://www.icps.kiev.ua/library>
27. Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/>
28. Онлайн бібліотека з політології і політичних наук. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/>
29. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. – Режим доступу: <http://www.razumkov.org.ua>
30. Український центр політичного менеджменту. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/>
31. Підручники з політології. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com>
32. Український центр політичного менеджменту. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/>
33. Онлайн бібліотека з політології і політичних наук. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/>

* Курсивом визначено джерела, наявні в бібліотеці ДТЕУ